

Előterjesztés

a Dévaványai Városi Önkormányzat
2014. január 30-án megtartásra kerülő Képviselő- Testületi ülésére

**Tárgy: a „ Berczki Imre Helytörténeti Gyűjtemény Múzeummá
válásának megtárgyalása.**

Tisztelt Polgármester Úr !
Tisztelt Jegyző Asszony !
Tisztelt Képviselő-Testület !

Emlékezzünk !

A 2013. december 12-én megtartott képviselő-testületi ülésre beadott előterjesztésem nem kerülhetett részleteiben megtárgyalásra, mivel az Oktatási Bizottságnak nem állt rendelkezésére elegendő idő az abban leírtak véleményezésére.

Ezért jelen előterjesztésemben ismételten megkérdezem a T. Intézményvezetőt, hogy a 2014. március 14-i beadási határidővel meghirdetett néprajzi pályázat melyik témakörére vonatkozóan szándékozik pályázatot beadni?

Továbbá ismételten kérném a Tisztelt Képviselő-Testületet, hogy járjunk el a Berczki Imre Helytörténeti Gyűjtemény **Múzeummá**álásának érdekében.

Az ügy fontosságára tekintettel az alábbiakban - a korábbi előterjesztésem kiegészítéseként - egy rövid összefoglalóban - három fejezetben (I., II., III.) szeretném vázolni a dévaványai múzeumalapító: Berczki Imréről elnevezett „ Berczki Imre Helytörténeti Gyűjtemény „

- I. Létrejötté -ével
- II. Működése -ével
- III. További sorsa -ával

kapcsolatos tényeket kb. az 1938-es évektől kezdődően napjainkig: 2014-ig.

I. A DÉVAVÁNYAI KÖZGYŰJTEMÉNY LÉTREJÖTTE Írta: dr. Berczki Imre

Ezen írást egyszerű kiadványban: - „BERECZKI GYŰJTEMÉNY III. „ elnevezéssel - már olvashatták a látogatók Bereczki tanár úr lakásának folyosóján megrendezett kiállítások alkalmával. Tanár Úr életében, 1997-ben Árkus Péter kezdeményezte az első kiállítás megrendezését is. A kiadvány előterjesztésem melléklete.
(BERECZKI GYŰJTEMÉNY III)

Javasolom, egyszerű, olcsó kivitelezésben a „BERECZKI GYŰJTEMÉNY III. : „ - a Közgyűjtemény létrejötté „ című kiadványt a 2014. február hóban megrendezésre kerülő „ emlékünnepegre' „ „ Emlékkötet 1. „ formában megjelentetni, illetve azt egyszerű, házilag is kivitelezhető kiadásban a mindenkori múzeumba látogatók rendelkezésére bocsátani.

Tisztelt Képviselő Testület !

A „BERECZKI GYŰJTEMÉNY III. „ - ból: a „ **Közgyűjtemény létrejötté** „ című írásból fontos évszámokat emelek ki az alábbiakban:

- 1951: -ben a gyűjteményt a Múzeumok és Műemlékek Országos Központja védetté,
- 1952-ben pedig nemzeti érdekű magángyűjteménnyé nyilvánította.
- 1970-ben a Megye utasítást kapott a Magyar Tudományos Akadémiától, hogy próbáljon közbejárni a ványai tanácsnál a gyűjtemény közgyűjteménnyé tétele érdekében.

- 1985. Tanár úr - felesége halála után - felajánlja lemondását a lakóházuk tulajdonjogának feléről azzal a feltétellel, hogy itt „múzeum” létesüljön.
- 1987. A Tanács megvásárolta a nemzeti érdekű helytörténeti, néprajzi és régészeti gyűjteményt és az adásvételi szerződésben, - ami Szabó Ferenc és Grin Igor (Megyei Múzeumigazgatók) előtt jött létre, - mely szerint a vevő biztosítja annak gondozását a **közgyűjteményekre érvényes előírások** szerint. Folyamatosan gondoskodik annak **további rendezéséről, közművelődési, tudományos hasznosításáról.** „ (Eddig az évszámok idézete az írásból.)

- 1997. A „Közgyűjtemény” létében jelentős évszám

Kezdetét veszi a régészeti szakmai feldolgozó munka Árkus Péter budapesti lakos: régész, történész, középiskolai tanár, Dévaványára kerülésével.

- Ugyanebben az évben, még Bereczki tanár úr életében, lakásának folyosóján „... megvalósulhatott az a kiállítás, amit a magángyűjtemény megvásárlása óta (1987) minden évben tervezik, hogy egy részét bemutatják... most Árkus Péter régész ... révén ez megvalósulhatott... Bízunk benne, hogy az elkövetkező években valóra válhat Bereczki tanár úr álma, és a közgyűjtemény rendszeresen fogadhat látogatókat...” - olvasható mindez egy 1997-ben megjelent újságcikkben, ami a kiállítást megnyitó részéről hangzott el. –

- 1998. őszén a Dévaványai Nagyközségi Önkormányzat Polgármesteri Hivatalában - Bereczki Tanár Úr halála után - „ SZAKMAI FÓRUM „ - on került sor a „ Bereczki Gyűjtemény „ sorsával kapcsolatos megbeszélésre.

A megbeszéléseken a **B e r e c z k i Gyűjteményben** képviselt anyag valamennyi szakterületének jeles képviselői vettek részt: - a Polgármester Úr és a Jegyzőasszonyon kívül -

- Magyar Nemzeti Múzeum
- Magyar Nemzeti Múzeum (Honismereti Szövetség)
- Magyar Nemzeti Múzeum Kulturális Örökség Igazgatósága
- Szabadtéri Néprajzi Múzeum (Szentendre)
- Néprajzi Múzeum (Fényképgyűjtemény)
- Magyar Országos Levéltár
- Békés megyei Múzeumok Igazgatósága
- Árkus Péter régész-történész, gyűjteménykezelő

- A FÓRUMON kérdésként merült fel, hogy a „ Gyűjtemény „ minek minősíthető leginkább?

- Milyen cím elérése volna lehetséges a múzeumi kategóriák soraiban?

- Hogyan és milyen formában lehetne meggyorsítani a feldolgozás menetét?

- A valamely „Múzeumi” kategóriába történő belépés minél gyorsabban valósuljon meg, vagyis:

- Cél: a működési engedély minél előbbi megszerzése... stb.

A szakterületek jeles képviselői konstatálták a gyűjtemény rendkívüli gazdagságát és veszélyeztetettségét.

Javaslatokat fogalmaztak meg a gyűjteményi anyag kezelésére, tárolására, feldolgozására ... stb. vonatkozóan.

Tisztelt Polgármester Úr !
 Tisztelt Jegyző Asszony !
 Tisztelt Képviselő Testület !

Az alábbiakban szeretném **vázlatosan** felsorolni azokat a tényeket, melyek a legeredményesebben szolgálták a Nagyközségi Önkormányzat célját, elképzeléseit:

a „Gyűjteményi hagyaték” valamely „Múzeumi” kategóriába történő belépésére vonatkozóan, és a „ Működési Engedély „ megszerzését illetően.

- az 1997-2000-ig történő feldolgozó munka eredményét jelentős mértékben segítette a táborkban végzett tevékenység,
- A tábork szervezésében a pedagógus- régész és a Ladányi Mihály Könyvtár kollektívája jeleskedett.
- a néprajzi, régészeti tábork eredményes munka-végzését biztosították a több milliós forintban elnyert pályázati pénzeszközök, de az önkormányzat, a város intézményeinek, vállalkozóinak önzetlen támogatása is.
- A táborkban végzett munkákhoz szükséges korszerű technikát a nagyközségi önkormányzat biztosította, ami jelezte Pap Tibor polgármester úr pozitív hozzáállását az ügghöz.
- A legfőbb cél az volt, hogy a Bereczki-féle magángyűjtemény előbb-utóbb közgyűjtemény legyen. Ha megvalósul a nagy álom, a „Múzeum”, a Sárrétre látogató turisták tisztább képet kaphatnak a kistáj múltjáról, alkalom nyílik tudományos kutatásra, öregbedhet Dévaványa hírneve...
- A táborkban folyó munkát nemcsak a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszékének hallgatói végezték, Szegedről is jöttek főiskolások, Kecskemétről leendő történész, hanem a Budapesti Bokréta Lakásotthon Gyomaendrődi lakói is folytatták a dévaványai munkát. Dicséretesnek mondható, hogy a dévaványai fiatalok között is egyre többen voltak érdeklődők, a munkát helyismeretükkel segítő fiatalok.
- A munka végén az egyetemisták tapasztalataikat úgy összegezték, hogy a gyűjtemény gazdagon és sokszínűen reprezentálja a község történetét és kultúráját a kezdetektől napjainkig. A gyűjteményből „leendő múzeum „ alap lehet a következő generációknak arra, hogy megismerjék és továbbfejlesszék a település hagyományait.
- A táborkban elismert szakemberek irányították a munkavégzést, mint pl: Dr. Őrsi Julianna a néprajztudomány kandidátusa, a túrkevei Finta Múzeum Igazgatója, Klamár Zoltán múzeológus, Árkus Péter régész-történész, középiskolai tanár.

- Dr. **Gombos János** főlevéltáros végezte el a levéltári és adattári anyagok elkülönítését. Munkája pályázati pénzből lett finanszírozva.
- **A Budapesti Széchenyi Könyvtár vezető-restaurátora: Simon Imola** - Dabolási jegyzőkönyveket - restaurált, szintén pályázati pénzből.
- Nagy nyereséggel könyvelhető el két hallgató Dévaványáról szóló szakdolgozata: **Pásztor Ágota**: „Egyletek, körök, kaszinók a két világháború közötti Dévaványán” című munkája, és **Orosz Ibolya**: „A dévaványai árvaellátást és szociális gondozást tárgyaló elemzése”
- **Árkus Péter** régész így fogalmaz: „a teljes anyagból vagy száz dolgozat, jó pár tudományos fokozat írható.”
- **„Dévaványa Régen és Ma”** címmel elkészült a fényképalbum a 2000. augusztusi múzeum-nyitásra.

Megalakult a Dévaványai Honismereti Egyesület. (a tagok kinyilvánították szándékukat, hogy a Békés megyei Honismereti Egyesület részeként kívánnak működni a jövőben, de felvették a kapcsolatot az Országos Honismereti Szövetséggel is. Árkus Péter régész, az egyesület megalapításának szorgalmazója a kezdeményezés jelentőségét abban látja, hogy segítségével múzeummá lehet a Bereczki-gyűjtemény, új lendületet kaphat a régésztáborok rendezése, felgyorsulhat Dévaványa várossá levési folyamata ...)

Megalakulásán túl - 1999. szeptember 23. - örömdetes, hogy együttműködési megállapodás megkötésére is sor került a Debreceni Egyetemmel, a Gyomaendrődi Tájházzal stb. (Cél: az együttműködési megállapodások további ösztönzése a környékbeli múzeumokkal: Mezőtúr, Túrkeve, Szarvas, Szeghalom. Egymás propagálása, szakmai segítése, közös kiadvány elkészítése stb.)

Tisztelt Polgármester Úr !
Tisztelt Jegyző Asszony !
Tisztelt Képviselő Testület !

- Tehát az 1997 - 2000-ig felgyorsított, és rendszeresen néprajzi, régészeti táborokban végzett, elismert szakemberek irányításával történő **szakmai feldolgozó munka eredménye:**

- A „Gyűjteményi hagyaték” feldolgozottságában elérték azt a fokot, ami alapján Dévaványa Nagyközség Önkormányzata pályázatot adott be - Bereczki Imre néven: Helytörténeti Gyűjtemény működési engedélyére.

2000-ben az illetékes Minisztérium Működési engedélyének megadásával. „Bereczki Imre Helytörténeti Gyűjtemény” névvel az intézmény megnyithatta kapuját a látogatók előtt.

- Ezen időben lehetett pályázatot beadni a „ Múzeumpártoló Önkormányzat „ cím elnyerésére, melyet Dévaványa Önkormányzata I.

helyezettként megkapott, mint Nagyközség, mivel a pályázat beadásakor a település még nagyközség volt. (2000-ben a múzeumnyitással egy időben történt ünnepélyes külsőségek között a városavató ünnepség is.)

a Berezcki Imre Helytörténeti Gyűjtemény:

„ ... Dévaványa várossá fejlődésének egyik kulturális értékmutatója. **Berezcki Imre** ... amit létrehozott azzal a szülőföldjét és a magyarságtudományt (néprajz, régészet, helytörténet) segítette. Az általa összegyűjtött anyag pótolhatatlan, így munkássága a kistérség felbecsülhetetlen kulturális értéke ...” (Dr. Őrsi Julianna „Kulcsemberek” c. könyvéből)

II. - A Helytörténeti Gyűjtemény MŰKÖDÉSE

2000-től hivatalosan működik a „Helytörténeti Gyűjtemény”,

2011-ben alulról jövő kezdeményezésre, hihetetlen mennyiségű támogató javaslatra a Dévaványai Városi Önkormányzat Képviselő Testülete támogatta **Dr. Berezcki Imre** múzeumalapító, Dévaványa díszpolgárának a „Magyar Kultúra Lovagja” cím adományozását, továbbá **Árkus Péter** régész- történészt, a Magyar Kultúra Lovagját „Dévaványáért” kitüntetésben részesítette.

Tisztelt Polgármester Úr!
Tisztelt Jegyző Asszony!
Tisztelt Képviselő Testület!

Valamennyiőnk előtt ismeretes, hogy a Helytörténeti Gyűjteményben 2000-től folyamatosan végzik továbbra is a szakmai feldolgozó munkát a

1.) muzeális intézményekre vonatkozó egyéb feladatokkal együtt.

Ilyenek:

folyamatos gyűjtés
nyilvántartás
megőrzés
restaurálás
tudományos feldolgozás
publikálás
kiállítás
egyebek ...

Ugyanakkor a Tanács, az Önkormányzat hosszú évek, évtizedek alatt tanúsított céltudatos, töretlen tevékenysége folytatódjon azon a bizonyítottan eredményes úton, (1997 - 2000) amihez az 1998-ban összehívott SZAKMAI FÓRUM megtartása vezetett.

Javaslom, hogy a 2000 - napjainkig: 2014-ig elvégzett szakmai feldolgozó munka véleményezése szakmai érvek mellett történjen.

Kapjanak meghívást a Helytörténeti Gyűjteményben képviselt anyag valamennyi szakterületének jeles képviselői: - az előterjesztés 3. oldalán részletezve! -

Kérjük segítségüket, javaslatukat a Múzeummá-válás lehetősége érdekében.

Mert „ A gyűjtemény valódi értékét annak rendezése után tudjuk hitelesen megítélni. Az azonban kijelenthető, hogy Bereczki Imre hagyatéka nem csupán helytörténeti fontossággal bír, jelentősége messze túlmutat községünk határain. Méltó társa a szeghalmi és a püspökladányi múzeumoknak. ... a szakmai munka színvonalának biztosításához meg kell nyerni a megyei múzeumi szervezet, valamint a politikai vezetés teljes körű támogatását. ... Csakis így válhatunk méltóvá a Múzeumalapító Bereczki Imre tárgyi és szellemi örökségére....” (Hajdú József: Bereczki Imre élete és munkássága" c. könyvéből)

Tisztelt Polgármester Úr !

Tisztelt Jegyző Asszony !

Tisztelt Képviselő Testület !

A Településfejlesztési koncepcióban már 2002-es keltezéssel ez olvasható:

„ HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNYE VAN A TELEPÜLÉSNEK. MAGÁNGYŰJTEMÉNYKÉNT JÖTT LÉTRE, ÖNKORMÁNYZATI TÁMOGATÁSSAL MÚZEUMMÁ FEJLESZTHETŐ. „

Amennyiben a város vezetése e szándékát fenn kívánja tartani, tisztelettel kérem, **döntsön a Képviselő Testület, akarja -e, hogy városunknak MÚZEUMA legyen !**

A Múzeum léte a város szempontjából nem közömbös, annak rangját emeli, Dévaványa hírnevét öregbíti.

Úgy gondolom, hogy a MÚZEUMMÁ váláshoz sok-minden adott:

- adott a gyűjtemény rendkívüli gazdagsága,
- adott a reprezentáns épület,
- adott az 1997-2000-ig végzett példaértékű szakmai feldolgozó munka, melynek eredménye, hogy a magángyűjteményből „Helytörténeti Gyűjtemény lett Minisztériumi Működési Engedéllyel „
- adott a Dévaványai Önkormányzat töretlen támogatása a „Helytörténeti Gyűjteményi- intézmény működéséhez, a folyamatos szakmai feldolgozó munkához,
- adott a 2000- napjainkig: 2014-ig, közel 14 éven át - jelenleg is - folyamatosan végzett szakmai feldolgozó munka eredménye.

Tisztelt Polgármester Úr !
Tisztelt Jegyző Asszony !
Tisztelt Képviselő Testület !

Fentieket mérlegelve, rajtunk a sor: döntsünk céltudatosan, mit kívánunk tenni a MÚZEUMMÁ- válás érdekében !!!

Bizakodom, hogy Múzeumalapítónkra emlékezve, és városunk érdekében összeadjuk gondolatainkat és döntéseink egy irányba fognak hatni.

Reméljük, „ élővé válik majd ez az évtizedek óta szunnyadó ismeretanyag. „

D é v a v á n y a , 2014. január ...16.

Tisztelettel:

Kiss Károly

önkormányzati képviselő
a Békés megyei Karácsonyi János
Honismereti Egyesület tagja